

LUCY SANNA De
kersenoogst

Vertaald door Tineke Funhoff

UITGEVERIJ LUITINGH-SIJTHOFF

Als je je voorstelt dat je rechterhandpalm de staat Wisconsin is, dan is je duim Door County, dat ver uitsteekt in Lake Michigan. Zo ver noordelijk duurt het seizoen waarin de fruitbomen in bloei staan maar kort, dus je moet precies op tijd zijn. Kom tegen eind mei, neem een laagvliegend vliegtuig vanaf Cherryland Airport helemaal tot aan Rock Island, en je glijdt over twaalfhonderd hectare dwarrelende roze-met-witte bloesem. In de beste jaren voorzagen deze bomen het hele land van kersen. Maar dat was vóór de oorlog.

1

Het begon weer te regenen, harder dit keer. Charlotte trok haar gebreide muts omlaag, sloeg de kraag van haar grijze wollen jas op en staarde door het kippengaas naar de konijnen. Kates prijswinnende konijnen.

Ze ging het hok in en koos een stevig exemplaar uit, donzig en warm in haar koude handen. Het hart bonsde als een klein naaimachientje. Charlotte nam het konijn mee de schemerige schuur in en streelde over de vacht tot het dier haar vertrouwde en kalmeerde. Ze aarzelde even – *stelen van mijn eigen dochter* – en pakte toen het slagersmes.

Toen ze de halsslagader doorsneed, hield het naaimachientje op. Het lijf verslaptte. Er spatte bloed in het rond dat in druppels aan slierten van Charlottes witblonde haar bleef hangen. Nadat ze het dier aan de hielen had opgehangen, knipte ze bij de achterpoten de vacht door en trok die over de dijen en de dikke buik naar beneden alsof ze een handschoen binnenste-buiten keerde.

Een lichtflard vol stofjes viel schuin door het raam op het glibberige, witte lijf waarvan de voorpoten als in gebed tegen elkaar hingen.

Charlotte sneed de kop eraf. Die zou ze later fijnhakken om aan de kippen te voeren. De vacht kon als voering van een muts of paar wanten dienen.

Twee van de muizenkatten schoten uit de schaduw tevoor-

schijn en streken miauwend langs Charlottes benen. Lulu en Ginger Cat. Ze negeerde hun klaaglijke kreetjes. Zij moesten de graanschuur en de composthoop vrijhouden van muizen. Dus was het beter als ze honger hadden.

Toen ze het karkas van voren opensneed – ‘Oeh!’ – gleden er zes nietige lijfjes in haar hand, kronkelend en vol leven. Trillend deed ze de stop in de afvoer van de spoelbak en pompte er water in. Ze had beter moeten weten. Ze had aan de buik van het konijn moeten voelen voor ze haar opensneed. Ze staarde naar de drijvende dode dingen. Niet één van Kates konijnen, maar zeven.

Terwijl ze het schuldgevoel van zich afschudde, legde Charlotte het geslachte beest op het hakbord en sneed het in kwarten. Ze schepte de lichaampjes uit de spoelbak en hakte ze in onherkenbare stukjes.

De regen was opgehouden en de zon stond laag aan de hemel toen Charlotte haar dochter over Orchard Lane naar de schuur zag fietsen. Terwijl ze door het keukenraam naar haar keek, verwonderde ze zich erover hoe Kate was veranderd van een verlegen, mager meisje in een mooie, jonge vrouw, slank in haar gebreide trui en wollen rok, met een rozig-bleke huid en lang, blond, springerig haar.

‘Ik zag jullie Kate gisteren in de stad,’ had Ellie Jensen die morgen nog tegen haar gezegd in de manufacturenwinkel. ‘Echt volwassen geworden, zo knap. Ze doet me denken aan die Zweedse actrice, Ingrid Bergman. Net zoals jij.’

Charlotte glimlachte bij de gedachte. Hoe heette die film ook weer die zij en Thomas het laatst hadden gezien? *Intermezzo*. Toen ze nog zorgeloos genoeg waren om zich een paar uur in de bioscoop te permitteren. Ze herinnerde zich die avond, die nacht. Het was al zo lang geleden dat ze iets van begeerte had gevoeld. Die verdomde oorlog veranderde alles.

Toen Kate binnenkwam, zette Charlotte zich schrap voor een confrontatie.

Kate legde haar schoolboeken op de bank in de hal. ‘Mmm. Er ruikt iets heel lekker.’ Ze pakte de groentemand. ‘Zo terug.’

Charlotte nam snel alle mogelijke manieren door om het uit te leggen. Ze moest eerst met Thomas praten. Ze had zijn steun nodig.

Kate kwam te snel terug met een mand vol morieljes en jonge kool. ‘Ik zag ze op weg naar huis in het bos staan.’ Ze nam haar vondst mee naar de diepe porseleinen gootsteen en liet alles in het vergiet vallen.

‘Geweldig!’ Charlotte stak haar hand uit naar de mand. ‘Ik maak het wel klaar. Ga jij maar naar boven om aan je huiswerk te beginnen. Ik roep je als het eten klaar is.’

Kate pakte vrolijk haar boeken op en haastte zich naar haar kamer boven.

Charlotte was de tafel aan het dekken toen Thomas door de achterdeur binnenkwam. Hij gooide zijn strohoed op de plank in de hal, haalde zijn rode zakdoek tevoorschijn, veegde zijn voorhoofd af en haalde toen diep adem. ‘Ah, de geuren van Chars keuken.’

Thomas Christiansen was een magere man van een meter negentig. Zijn zandkleurige haar begon, nu hij in de veertig was, een beetje grijs te worden bij de slapen, en naast zijn blauwe ogen hadden zich kraaienpootjes gevormd. Hij hield zijn gezicht dicht bij Charlottes nek en snuffelde speels aan haar huid. ‘Wat zit er in de pan?’

Ze deed een stap achteruit. ‘Ik moet je iets vertellen.’ Want hij zou het weten zodra ze het uit de pan haalde. Ze kon liegen, zeggen dat ze het gestrikt had of geschoten. Hij zou haar geloven. Thomas geloofde alles wat ze hem vertelde. Maar Kate niet. Kate hield haar konijnen in de gaten. Ze wist altijd precies hoeveel ze er had en hoeveel meer ze er nodig had om haar collegegeld te kunnen betalen. Haar spaarpot. Het was als stelen uit haar spaarpot.

Thomas draaide zich om naar de gootsteen om zich onder de pomp te wassen.

Charlotte mengde de paddenstoelen door de stoofpot en deed het deksel weer op de pan. ‘Olga van de slager geeft me geen krediet meer.’

Hij pakte de handdoek. ‘Waar heb je krediet voor nodig? Je hebt voedselbonnen.’

‘Die heb ik ingeruild voor petroleum en zeep en toiletpapier en zoveel andere dingen. O, Thomas...’ *Zeg het, zeg het gewoon.* ‘Ik moest een van Kates konijnen slachten. Ze weet het niet.’

‘Een van haar konijnen? En je kippen dan?’

‘Als we vandaag mijn kippen opeten, hebben we morgen of de dag erna of daarna geen eieren meer. Ik moet elke dag weer eten op tafel zetten, Thomas.’

‘De eieren dan. Waarom heb je de eieren niet geruild voor avondeten? Of waarom heb je die niet klaargemaakt. We hadden vanavond eieren kunnen eten in plaats van...’

‘Zoveel zijn het er ook weer niet...’ Ze kon zichzelf er niet toe brengen om hem over de wol te vertellen.

‘Je had groentesoep kunnen maken.’

‘Zo is het welletjes!’ Ze draaide zich snel naar hem om.

Hij keek getroffen. O, Thomas. Hij had geen idee hoe moeilijk het was. Ze was niet in de positie om te klagen; het was haar plicht om het huishouden draaiende te houden. De moedereend die kalm op het wateroppervlak dreef, maar daaronder als een gek peddelde. ‘Thomas, ik moest wel.’

Hij gooide de handdoek neer en liep naar de salon, ongetwijfeld om te ontsnappen in een van zijn boeken. Charlotte tilde de stoofpot van het gietijzeren fornuis en zette hem op het houten keukenblad. Ze goot wat geitenmelk bij het sap en roerde alles door. *Ooit zal dit voorbij zijn. Maar tot die tijd doen we wat we moeten doen.*

Toen het konijn gaar was, legde Charlotte op elk bord een stuk vlees, bedekte dat met paddenstoelensaus en schikte de wilde groenten ernaast. Ze riep Kate en Thomas naar de keuken.

Kate wilde net gaan zitten toen ze naar haar bord keek. ‘Dat is een... is dat een van mijn konijnen?’ Ze staarde Charlotte aan.

‘Het spijt me, Kate, maar...’

‘Heb je een van mijn konijnen doodgemaakt?’ Haar blauwe ogen knipperden snel, maar niet snel genoeg om te voorkomen dat er een paar tranen ontsnapten.

Toen Thomas haar hand wilde vastpakken, stond Kate op van tafel en rende de deur uit. Met een geïrriteerde blik naar Charlotte stond Thomas op en liep weg.

Charlotte keek naar ze door het raam, Thomas die Kate volgde naar de schuur, waar ze zich met z’n tweeën terugtrokken in hun fantasiewereld.

Terwijl ze wachtte tot ze terugkwamen, rommelde ze wat in de keuken. Ze nam het aanrecht en de tafel af, zette dingen anders neer, keek telkens weer door het raam. Na een halfuur schraapte ze het eten weer van de borden in de pan. Al die moeite voor niets.

Daar waren ze eindelijk. Ze liepen naar de voorkant van het huis, Thomas met zijn arm om Kates schouders. Charlotte hoorde de voordeur open- en dichtgaan, Kates voetstappen de trap op.

Thomas kwam de keuken in en bleef boven haar uittorend voor haar staan, met zijn armen over elkaar. ‘Het gaat niet alleen om het konijn, maar om het principe, dat je het niet gevraagd hebt.’

‘Ze was er niet.’

‘Ze spaart geld bij elkaar door die konijnen te verkopen. Je weet dat de universiteit alles voor haar betekent.’

Charlotte knikte alsof ze het ermee eens was, maar dat was niet zo. Wat was boekenwijsheid waard als je eten op tafel moest zetten? Kate zou nooit een goede huisvrouw worden en Thomas hielp bepaald niet mee.

Hij stak zijn arm uit naar zijn stoel alsof hij wilde gaan zitten.

‘Je moet naar die districtsbijeenkomst.’

Thomas keek naar de klok en liet zijn schouders hangen. Hij liep naar het halletje achter en pakte zijn hoed.

‘Ik heb hier Dorothy’s brief.’ Ze trok hem uit de zak van haar huisjurk.

Hij hief zijn hand op om haar af te wimpelen. ‘De kwekers hebben vast iets beters te bieden, waarom zouden ze anders om een bijeenkomst gevraagd hebben?’

‘En als dat nou niet zo is?’ Charlotte maakte haar schort los. ‘Ik ga met je mee.’

‘Wat?’ Hij draaide zich snel om. ‘Vrouwen gaan niet naar die bijeenkomsten.’

‘Dan ben ik de eerste.’ Ze greep haar hoed en handschoenen, deed de achterdeur open en liep voor hem uit over het tegelpad naar de garage.

Thomas wilde het iedereen naar de zin maken, dat was de moeilijkheid. Hij was geen type om herrie te schoppen, zelfs al was het voor zijn eigen bestwil. Hij had ook niet veel belangstelling voor zakelijke kwesties. Hij was het gelukkigst met zijn boeken, las het liefst verzonnen verhalen en gedichten.

Hij zette de Chevy-pick-up in de versnelling en ze slingerden zonder iets te zeggen het hobbelige grindpad af. De zon was ondergegaan en aan de horizon waren nog plekje paars te zien. Aan de andere kant van de gebarsten leren voorbank hield Charlotte haar handen rustig in haar schoot.

‘Wat heeft het voor zin dat jij meegaat?’ Hij keek haar kant uit.

‘Let op de weg.’

‘Verdomme, mens.’ Hij staarde recht voor zich uit. ‘Dat riskante plan van jou...’ Hij greep het stuur zo stevig vast dat de claxon afging.

Charlotte kromp in elkaar, maar sprak hem niet tegen.

Aan het eind van Orchard Lane sloeg Thomas zuidwaarts af naar County Trunk Q. Ze zeiden niets meer en reden langs de baai, waarboven een bleke maan door de wolken omhoogklom. Vissersboten schuurden zachtjes tegen hun steigers. Er gleed één enkele zeemeeuw over het water die de avondstilte doorboorde met een schrille kreet. Kikkers, krekels, ze spraken allemaal een woordje mee. Die dieren maakten zich niet druk over jongens die doodgingen, schepen die op de loer lagen. Als wij verdwenen,

zouden ze het niet eens merken, dacht Charlotte terwijl ze uit het raampje staarde. Het kon deze koude, prachtige wereld geen donder schelen.

Toen ze op Highway 57 kwamen, schakelde Thomas in een hogere versnelling en bleef in zuidelijke richting rijden, naar de districtshoofdstad.

Als je Sturgeon Bay naderde, was het alsof je een nieuwe wereld betrad. Omdat er telkens meer oorlogsschepen nodig waren, had de scheepswerf duizenden arbeiders aangetrokken, en de intieme havenbuurt was overgenomen door rijen prefab huizen en mannen uit alle delen van het land.

Thomas reed de parkeerplaats van de rechtbank van Door County op. Hij had geen glimlach op zijn gezicht. Charlotte wachtte niet tot hij haar uit de truck hielp stappen, maar wel tot hij voor haar uit kon lopen. Dan zouden de mannen meer respect voor hem hebben.

Zodra Thomas de deur van de vergaderruimte opende, voelde Charlotte dat er naar haar werd gekeken. Ze was inderdaad de enige vrouw. Hoewel bestuursleden haar toeknikten, zag ze de blikken die ze onderling uitwisselden.

Mike Peterson was opvallend aanwezig, en dat herinnerde iedereen eraan dat hij eigenaar was van Big Mike's Bouwmaterialen. Nu er zoveel gebouwd werd, moest hij wel in het geld zwemmen.

Ole Weborg, die de winkel in visgerei runde, was een kleine, gedrongen man, met een rood gezicht van de zon of de wind, afhankelijk van het seizoen. Hij was vriendelijk tegen iedereen, wist waar de vis zwom, wanneer je uit moest varen en wanneer je geduld moest hebben. Een sympathieke kerel, maar eerder behoedzaam dan verstandig, dacht Charlotte.

Bo Jenson, districtsbestuurder, de enige man in een pak, was vriendelijk op een politieke manier. Hij schudde handen, vroeg naar de zaken en het gezin, glimlachte, knipoogde.

De deur ging open en sheriff Bauer, een grote Duitser met een brede borst, kwam binnen in uniform, pistool in zijn holster. En

vlak achter hem dominee Duncan, lang, kalm. Er waren andere leden die Charlotte niet kende, negen in totaal.

Ze liep achter Thomas aan naar het vak voor het publiek, waar kwekers op metalen klapstoelen zaten. De meesten droegen tuinbroeken met vlekken van wat voor groente of fruit ze maar kweekten. De vlekken van Thomas waren roze omdat hij al jaren in de kersen zat. Toen Charlotte dichterbij kwam, stonden de kwekers eerbiedig op. Thomas zette zijn hoed af, schudde de mannen de hand en bood Charlotte een stoel aan. Nadat ze waren gaan zitten, haalde Thomas zijn lege pijp uit zijn zak en zoog eraan alsof er tabak in zat.

Toen de bestuursleden hun plaats aan de tafel vooraan hadden ingenomen, verstomden de gesprekken. Iemand hoestte. Sigarettenrook kringelde omhoog door het stoffige licht, waardoor de ruimte er ziekelijk bleek uitzag.

Bo liet zijn voorzittershamer neerkomen. 'We hebben deze bijeenkomst georganiseerd op verzoek van de kwekers.' Hij keek naar het publiek, zo'n twintig man. 'Dus wat hebben jullie te zeggen?'

Ralph Sundgren ging staan en schraapte zijn keel. Hij had een kersenboomgaard in het zuiden van Door. 'Ik schaam me niet om te zeggen dat we hulp nodig hebben.' Hij keek naar het bestuur. 'Onze beste mannen en jongens zijn in dienst. De rest werkt hier op de scheepswerf. Seizoenarbeiders ook, Mexicanen en indianen. En waarom niet? Vast werk, goed loon.'

'Zelfs de meisjes komen hierheen na schooltijd,' zei Gus, die een appelboomgaard had. 'En wie blijven er over om het fruit te plukken?'

'Ik heb het in '43 amper gered,' schreeuwde Artie, een grote kweker uit de buurt van Sister Bay. 'Nog zo'n jaar en ik moet ermee ophouden.'

'Het gaat niet alleen om de oogst,' zei Ralph. 'We hebben nú mannen nodig, om te snoeien en te spuiten. Het district moet arbeiders subsidiëren, zodat ze weer teruggaan naar de boerderijen.'

Andere kwekers riepen ook iets in de trant van Ralphs woorden.

Bo sloeg met de hamer. 'Het district heeft niet genoeg geld om hetzelfde loon te betalen als op de scheepswerf.'

'Hef dan belasting!' Artie schudde met zijn vuist. 'Al die arbeiders die hierheen komen, worden vlak onder onze neus rijk. Leg ze een belasting op om de plukkers van te betalen. Man, ze verdienen zoveel dat ze het niet eens zullen merken.'

Mike hief zijn handen op. 'We kunnen geen belasting instellen zonder dat daarover is gestemd. De volgende verkiezing is pas in september.'

'Wat gaan jullie dan doen?' daagde Ralph hem uit.

Charlotte raakte Thomas' hand aan. Hij stopte zijn pijp in zijn zak en ging langzaam staan. Het werd stil in de ruimte. Thomas keek om zich heen, nam de tijd, schraapte toen zijn keel en begon te spreken. 'Het leger gaat hier Duitse gevangenen naartoe brengen, kampen opzetten.'

Er ging een golf van gemompel door de menigte. 'Wat zei je?' Gezichten keken op naar zijn lange gestalte.

'Krijgsgevangenkampen, hier in Wisconsin,' zei hij ietsje harder. 'De gevangenen kunnen het werk doen.'

Charlotte ademde diep in en ging rechtop zitten.

'Bedoel je dat we nazi's krijgen om op de boerderijen te werken?' Big Mike drukte zijn sigaret uit in een stenen asbak.

'Dat is wat ze in Beaver Dam van plan zijn.' Thomas gebaarde naar Charlotte. 'De nicht van mijn vrouw schreef dat ze in de conservenfabrieken gaan werken en worden ondergebracht in tenten op het jaarmarkterrein.'

'Je hebt het over moordenaars,' onderbrak Mike hem. 'Die kunnen we niet zomaar los laten rondlopen!'

De sheriff schraapte zijn keel. 'Het zijn jongens, zoals onze jongens. Ze staan alleen aan de verkeerde kant.'

'Jongens?' Mike richtte zich tot de sheriff. 'Ze hebben mijn zoon vermoord!'

De gesprekken verstomden tot Ole de stilte verbrak. 'Ik heb

geruchten gehoord. Canadezen hebben een Duitse onderzeeër buitgemaakt in de Saint Lawrence Seaway.'

De mannen hapten naar adem.

Ole hield een hand omhoog. 'Het is niet in het nieuws vanwege de media-black-out, maar stel het je eens voor.' Hij keek naar de geschokte gezichten. 'De Saint Lawrence stroomt naar Lake Ontario, Erie, Huron en daarna regelrecht naar ons, naar Lake Michigan. En reken maar dat ze dolgraag een eind zouden willen maken aan de scheepsbouw hier in Sturgeon Bay en in Milwaukee en Chicago. Misschien zijn ze op dit moment al bezig mijnen te leggen in de meren.'

Big Mike sloeg met zijn vuist op de tafel. 'Dan moeten er nodig nog wat nazispionnen bij komen om aan die Duitse onderzeeërs door te seinen hoe de situatie hier is.'

Ole maakte een bange indruk. 'Nazi's zijn getrainde soldaten, en wij zijn de vijand. Ze proberen vast te ontsnappen.'

'Waarheen dan? Mijn god, ze spreken niet eens Engels,' zei Ralph.

Bo keek naar de kwekers. 'Zijn er nog meer kwesties?'

'Nee.' Artie knikte in de richting van Thomas. 'Wat hij zegt, staat me wel aan.'

'Ja. Ik zou zeggen: zet ze aan het werk.' Ralph ging staan en greep de bretels van zijn tuinbroek vast. 'Ze zijn het ons verschuldigd.'

De kwekers vielen hem luidruchtig bij, tot Bo met zijn hamer sloeg. 'Stil. Eén tegelijk.'

Thomas nam het woord. 'Onze zoon Benjamin dient op het moment bij Clarks Vijfde Leger in Italië. Jullie kunnen je voorstellen dat wij die nazi's net zo erg haten als jullie.'

Charlotte kwam naast hem staan. Dat ze één meter vijfenzeventig lang was, was een voordeel in de omgang met mannen. 'We maken ons zorgen om onze jongens overzee, maar we hebben niets om onze families hier te eten te geven.' Ze vroeg zich zelf ook af wat de consequenties van het plan zouden zijn, maar ze was niet van plan om uiting te geven aan haar twijfels, niet

als het om de familieboerderij ging. ‘De tijd is onze grootste vijand. En die gevangenen zijn de enige manier om onze oogst binnen te halen voor we wéér een jaar verliezen.’

‘Waar gaan ze verblijven?’ vroeg Ole.

‘Wij hebben een kampement voor seizoenarbeiders,’ zei Charlotte. ‘Groot genoeg voor vijftien, misschien wel twintig man op ons land.’

Thomas knikte.

‘Ik heb ook een kampement,’ schreeuwde Ralph.

‘Zet die klootzakken aan het werk,’ riep een van de kwekers. ‘Arbeiders zijn arbeiders.’

De sheriff schraapte zijn keel voor hij iets zei. ‘Wat moeten we doen om die krijgsgevangenen hier te krijgen?’

‘Dat staat allemaal in de brief,’ zei Thomas. ‘We vragen het leger om hoeveel man we maar nodig hebben. Ze sturen bewakers mee met de arbeiders. Het loon voor de arbeiders gaat via het leger, maar we kunnen de uitbetaling opschorten tot na de oogst.’

‘Bedoel je dat het leger die godvergeten nazi’s betaalt?’ vroeg Mike.

‘Dan vinden we ze achter in de bioscoop terug,’ zei Ole. ‘Met onze meisjes.’

Thomas schudde zijn hoofd. ‘Het leger betaalt ze met bonnen, alleen inwisselbaar in de kantine. Ze kunnen geen bioscoopkaartjes kopen.’

Dominee Duncan schraapte zijn keel en zei, nadat hij even een stilte had laten vallen: ‘Ik ken de pijn van deze gemeenschap. Ik kom bij families die hun mannen en jongens hebben verloren. Ik zie boerderijen en bedrijven die eronderdoor gaan. Vergeef je vijanden, leert Jezus ons. We moeten die gevangenen vergeven.’

‘Dat meen je toch niet!’ schreeuwde Mike.

De sheriff wilde opstaan, maar toen Mike hem dreigend aankeek, ging hij weer zitten. ‘Ik stel voor dat we stemmen,’ zei Mike.

De kwekers stonden juichend op.

‘Ik steun het voorstel,’ zei Bo. ‘Maar alleen bestuursleden.’

Te midden van het gemopper dat hierop volgde, liet Bo de hamer weer neerkomen. ‘Laat iedereen die ervóór is het leger te verzoeken om krijgsgevangenen die op de boerderijen kunnen werken, zijn hand opsteken.’

Charlotte zag de hand van dominee Duncan omhooggaan, en daarna die van de sheriff. Een paar mannen die niets gezegd hadden, hieven aarzelend een hand op. Mike bleef stijf rechtop zitten, met een zelfvoldaan gezicht.

Het werd stil in het vertrek tot Bo luidkeels het oordeel bekendmaakte: ‘Vier voor, vijf tegen.’

Artie sprong op. ‘En wat gaan jullie dan voor ons doen?’

‘Dit district leeft van de kersen,’ riep Ralph.

Charlotte ging weer staan en richtte zich tot het bestuur. ‘Als we geen oogst hebben, kopen we niet bij jullie winkels.’ Terwijl de kwekers haar mompelend bijvielen, besepte ze dat haar stem de krachtigste in het vertrek was. De mannen aan de tafel hadden alleen angst te bieden. ‘Jullie zijn als zakenlui nu rijk vanwege de scheepswerf. Maar als deze oorlog eenmaal voorbij is en als de boomgaarden verdwenen zijn, dan komen de toeristen niet terug. En dan zijn er ook geen kwekers meer. Wat gaan jullie dan doen?’ Het werd stil in de ruimte. ‘Het gaat niet om politiek, het gaat om overleven.’

‘Bravo!’ Na Artie gingen alle kwekers staan.

Thomas gaf een kneepje in Charlottes hand.

Bo glimlachte niet meer. Hij knikte naar Ole en Mike aan de andere kant van de tafel.

‘Prima, oké. Doe het maar.’ Mike sprak met donderende stem. ‘Maar laten we schriftelijk vastleggen...’ Hij wees naar de kwekers, zijn blik gericht op Charlotte. ‘Laten we schriftelijk vastleggen dat jullie – júllie – een pact met de duivel sluiten.’

2

Een lichtstraal gleed over het plafond en verdween. Kate kon de minuten tellen voor hij weer zou komen en de nacht zou doorsnijden vanuit de vuurtoren achthonderd meter verderop aan de kust.

Door haar open raam woei een koel avondbriesje naar binnen, samen met het geluid van het gekabbel aan de oever beneden. Ze was nu over het konijn heen, maar nog vastbeslotener om in de herfst weg te gaan uit dit huis. Terwijl ze onder haar quilt kroop, pakte ze een boek van de stapel op haar nachtkastje en sloeg de eerste pagina op: *Gisteravond droomde ik dat ik weer naar Manderley ging...* O, dat zou een mooi verhaal worden.

Bingo sprong op het bed en spinde om aandacht. Kate schudde de kussens achter haar op, zette de kat op haar schoot en liet zich meteen meeslepen door het verhaal.

Het rommelende geluid van vaders auto verbrak de betovering. Kate ging door met lezen, maar toen ze moeder en vader de trap op hoorde komen – hadden ze ruzie? – kon ze zich niet meer concentreren. Hun gesprekken waren meestal respectvol, hoewel Kate de laatste tijd een zekere spanning voelde onder de beleefde woorden. Nu klonk vaders stem. ‘Als er ook maar één van die krijgsgevangenen wegglipt... Ik ben in de boomgaard... Wie moet jou en Kate beschermen?’

Kate gleed uit bed en ging bij haar deur staan luisteren. Duitse krijgsgevangenen in de boomgaard?

Een windvlaag uit de richting van het meer bezorgde haar kippenvel. Ze trok haar flanellen nachtjapon dicht om zich heen. Was Ben hier maar. Sinds hij vertrokken was, was niets meer zoals het hoorde te zijn. Ze moest met Josie praten.

Nadat ze haar deur had dichtgedaan, trok ze een overall en een dikke wollen trui aan. Ze knipte haar leeslamp uit, stak haar arm uit het raam en greep een dikke tak van de eikenboom.

Haar Schwinn-fiets was haar ontsnappingsmiddel. Ze kwam er niet ver mee, lang niet ver genoeg, maar hij bracht haar naar Josie. Voor de benzine op rantsoen was gegaan, had ze de motorboot kunnen nemen, maar nu mocht ze die niet meer gebruiken. Hij zou trouwens toch te veel herrie maken in de stille nacht.

Het pad liep langs de bocht van de baai, tussen het strand aan haar rechterhand en de voortuin aan haar linker. Toen ze in het bos kwam, reed Kate tussen de ceders door en langs het huisje van de opzichter. Dat huisje, ontworpen als een kleinere versie van het grote huis, stond al jarenlang leeg. Het was de plek waar Josie wilde wonen als zij en Ben getrouwd waren, en ze had er zo nu en dan spullen naartoe gebracht – een spiegel in een lijst voor de slaapkamer, een aquarel van een huis met een wit hek eromheen voor de woonkamer, lakens en kussens en een gestikte deken voor het tweepersoonsbed. Kate had beloofd om kanten gordijnen te maken.

Vlak voorbij het huisje schrok ze op van een gekraak tussen de cedertakken – een damhinde met een witte staart en twee reekalfjes. Ze reed snel verder, niet bang voor de herten maar voor de coyotes die door de kleintjes werden aangetrokken. Die wilde ze niet tegenkomen als ze jankend aan kwamen rennen.

Toen ze bij Island Road kwam, zette Kate haar fiets tegen een berk, schopte haar canvas schoenen uit en rolde de pijpen van haar overall op. Het kanaal was zo'n twintig meter breed. Tot een paar maanden geleden had een voetbrug het eiland met het vasteland verbonden, maar de brug was ingestort tijdens een winterstorm. De vuurtorenwachter stak met de boot over naar

het vasteland, en voor iedereen die het te voet waagde, had hij een touw gespannen naast de verwoeste brug. Vandaag stond het water hoog vanwege de stormvloed. Kate greep het touw en stapte met blote voeten in het koude water, dat bijna tot aan haar knieën kwam.

Ze was ongeveer halverwege toen ze bleef stilstaan omdat ze een plons hoorde. Er dook een donker beest onder water. Ze bevroor, bevreesd voor wat haar vanuit de diepte kon aanvallen. Maar toen er een bever bovenkwam die naar de baai zwom, lachte ze om haar eigen dwaasheid.

Eenmaal op Loon Island rende Kate door de bossen, over de vergane naalden die zacht aanvoelden onder haar blote voeten. Toen ze bij het erf kwam, haastte ze zich langs de bijgebouwen – olieopslag, ijshuis, rookhuis, houtschuur, schuur, privaat, zomerkeuken – en bleef ten slotte staan onder Josies raam op de eerste verdieping. Ze gooide er een steentje tegenaan, hun afgesproken teken. Josies gezicht kwam tevoorschijn en verdween weer.

Algauw deed Josie de deur naar de donkere gang tussen het verblijf van de wachter en de toren open. ‘Kom,’ fluisterde ze. Haar ouders sliepen, maar op een avond als deze stond hun raam vast open. Met een olielamp in haar hand ging Josie haar voor naar de ronde, stenen vuurtoren waar ze de koude gietijzeren treden op liepen, honderdachtien in totaal, die almaar omhoogcirkelden.

Bovenaan duwde Kate het luik open, terwijl Josie de lamp omhooghield. Ze klommen erdoor naar de uitkijkruinte die werd omringd door dik glas. Josie opende de deur naar de omloop, een grijs gietijzeren balkon dat om de toren heen liep.

Een lage ladder die aan de muur was bevestigd, leidde naar het lichthuis boven, waar de grote lens rond de lamp draaide. Alleen Josies vader mocht daar komen. De lamp verlichtte de wereld rondom de toren, de ene plek na de andere – de waterige horizon in het oosten, het kiezelstrand in het zuiden, de bossen op het vasteland en de rotsachtige kust die naar de Potawatomi Islands ver in het noorden leidde.

Toen ze naast Josie op het metalen rooster zat, trok Kate haar trui strak om zich heen tegen de kille nachtlucht. Josie bood haar een Chesterfield aan en Kate boog zich voorover voor het vuurtje.

Josie had brede gelaatstrekken, volle lippen, donkere ogen, en vergeleken met Kates slanke figuur was ze een en al welving. Josie was een jaar ouder, maar Kate had een klas overgeslagen, dus de vriendinnen zaten allebei in het laatste jaar van de middelbare school. Josephine, noemden de leraren haar. De jongens noemden haar sexy.

‘Kijk wat ik gevonden heb,’ fluisterde Josie en ze trok een tijdschrift onder haar jasje vandaan. Kate had haar aangemoedigd om poëzie en fictie te gaan lezen, maar Josie was meer geïnteresseerd in tijdschriften; *Good Housekeeping*, *Ladies’ Home Journal*. Ze hield zelfs een plakboek bij van favoriete artikelen – ‘Gids voor de goede echtgenote’, ‘Hoe je je man tevreden houdt’ en andere onnozele adviezen.

Dit tijdschrift zag er tenminste interessanter uit dan de andere. *Esquire*. Josie sloeg het open bij een pentekening van een roodharige vrouw die uitdagend op haar rug lag, in zwarte lingerie die niets te raden overliet en met haar lange benen gebogen in de lucht alsof ze op een onzichtbare sofa steunden, haar voeten spits toelopend in zwarte slippers met hoge hakken. ‘Een van de Vargas Girls.’ Josie zei het alsof ze het meisje op de tekening persoonlijk kende. Ze sloeg de pagina om en begon hardop voor te lezen uit een interview met Hugh Hefner.

‘Hugh wie?’

‘Ik weet ook niet wie hij is, maar door dit soort dingen te lezen kun je heel veel leren over wat een jongen wil.’

‘O, Josie. Waarom verspil je je tijd daaraan?’

‘Ha! Jij verspilt juist je tijd aan fantasieverhalen. Wat schiet je daarmee op? Ik lees liever over het echte leven.’

‘Het echte leven is lang niet zo interessant.’

‘Dat komt omdat je niet verliefd bent.’ Josies gezicht straalde even in het ronddraaiende licht en ze glimlachte alsof ze meer

wist dan ze wilde loslaten. 'Je moet alleen de juiste jongen tegenkomen.'

Kate nam een diepe haal van haar sigaret.

Josie stootte haar aan. 'Mijn moeder heeft me een abonnement gegeven op *Brides Magazine*. Je moet me helpen om een trouwjurk uit te zoeken die Benny mooi zou vinden.'

Kate moest zich inhouden om niet te gaan lachen. Trouwjurken waren het laatste waar Ben belangstelling voor had.

'Hé, ik zag dat Timothy Peterson tijdens Engels naar je keek.' Josie zweeg even om haar aandacht te krijgen. Timothy was zeventien, nog niet oud genoeg om dienst te nemen. 'Hij is slim en knap, en zijn vader is de eigenaar van die firma in bouwbenodigdheden. Big Mike's.' Josie hield even op met praten om een trekje te nemen. 'Zijn oudere broer is gesneuveld. Hij heeft iemand nodig om mee te praten. Je zou een goed leven met hem kunnen hebben.'

'Ik wil geen goed leven met hem, of met wie dan ook. Ik wil mijn éígen leven.'

'O, Kate. Je hebt nog nooit een jongen gezoend, laat staan...' Josie haakte een arm in die van Kate. 'Het maakt een groot verschil als je verliefd bent.'

De twee vriendinnen zwegen even en keken uit over het donkere meer. Josie verbrak de stilte. 'Ik zou graag iets speciaals willen maken voor Benny. Wat denk jij?'

'Chocola. Hij houdt van chocola. Koekjes, brownies.' Dat zou Kate doen als niet alles op rantsoen was. Dankzij de vuurtoren kon Josie aan veel meer dingen komen dan Kate: suiker, boter en alle boeken die ze maar wilde hebben. De kustwacht zorgde overal voor.

'Ik dacht aan iets wat hij kan dragen.' Josie glimlachte veelbetekenend. 'Jij zou me kunnen helpen. Jij houdt van naaien.'

'Ik weet zeker dat het leger Ben voorziet van alle kleren die hij nodig heeft.'

'Iets intiems.' Ze keek Kate in het donker aan en fluisterde: 'We zouden een onderbroek voor hem kunnen maken.'

‘Wat?’

‘Stt...’ waarschuwde Josie, en praatte daarna zachtjes verder. ‘Een zachte stof... Ik zou er een hartje met mijn naam op borduren.’

‘Nou ja! Hoe kom je op zoiets? Trouwens, je weet niet welke maat hij heeft.’

Josie blies rook uit haar mondhoek. ‘Er ligt er vast nog wel een in zijn kamer. Jij zou...’

‘Geen sprake van!’ Kate nam bozig een trekje van haar sigaret en tikte het peukje door de balustrade van de omloop.

‘Of ik zou het aan je moeder kunnen vragen.’

‘Dat zou meteen het einde betekenen van jullie relatie.’ Moeder mocht Josie helemaal niet.

Gedachten aan moeder brachten het beeld van het in vieren gesneden konijn terug, ongetwijfeld als straf voor de tijd die ze op school doorbracht om huiswerk te maken in plaats van rechtstreeks naar huis te komen en te helpen met het huishouden. ‘Moeder wil nu dat ik steeds thuis ben. Het is erger geworden sinds Ben weg is.’

Josie stak nog een sigaret op en gaf hem aan Kate.

‘Ik ben niet goed in de klusjes die hij doet.’ Kate zoog de rook naar binnen.

Josie staarde in het duister. ‘Niemand kan zich met Benny meten.’

Kate trok haar benen onder zich op.

‘Hij is zo populair. En de beste danser die er bestaat.’ Josie ging staan en draaide in kleine cirkeltjes de hele omloop rond.

Het was waar. Iedereen was dol op Ben. Hij kon niet meespeelen met het footballteam omdat hij thuis moest helpen, maar voor elke thuiswedstrijd woelden de spelers hem door zijn blonde haar omdat dat geluk bracht. Tijdens de wedstrijden rende hij op en neer langs het veld terwijl hij de spelers toejuichte en het publiek aanmoedigde om dat ook te doen. Hij was sterk en handig en hielp burens hekken te repareren en schuren te bouwen. Er kwamen vrienden naar de boomgaard of de schuur om

onder het werk met hem te praten; dan gaf hij ze iets te doen. Na het eten kwamen er groepen jongens langs. In de zomer gingen ze zwemmen in het meer en daarna op de steiger zitten; in de winter verzamelden ze zich in het opzichtershuis om ‘mannen-zaken’ te bespreken, zoals Ben het noemde, en joegen ze Kate weg als ze probeerde mee te gaan.

Josie kwam terug gedanst over de omloop en probeerde Kate omhoog te trekken om mee te doen. ‘Alle meisjes willen met Benny gaan, maar hij heeft mij uitgekozen! Ik wil alleen maar met hem dansen. Dansen en dansen en dansen! Kom op.’

Kate schudde haar hoofd. ‘Ik moet je iets vertellen.’

‘Een geheim?’ Josie ging zitten en boog zich naar haar toe. Ze was dol op geheimen.

Kate legde een vinger op haar lippen. ‘Er gaan Duitse krijgsgevangenen in onze boomgaard aan het werk.’

‘Nazi’s in jullie boomgaard?’ riep Josie uit. ‘Benny vecht tegen ze en jouw familie gaat...?’

‘Sst!’

‘Dat is niet te geloven! Weet Benny dat?’ Ze greep Kates arm vast. ‘Dat moet ik hem schrijven.’

‘Nee!’ O, ze had het niet moeten vertellen.

Bens brieven aan Josie waren anders dan de brieven die hij aan de familie schreef. Brieven aan Josie waren vaak besmeurd met modderige vingerafdrukken, geschreven in koude schuttersputjes, zei hij tegen haar. Er stonden passages in die onleesbaar waren gemaakt door censors van het leger, en Josie dacht dat hij het daarin had over zijn maten die naast hem stierven, doodgeschoten door de nazi’s. In de gedeelten die niet onleesbaar waren, schreef hij dat er maar twee dingen waren die hem op de been hielden: zijn haat jegens de vijand en zijn hoop dat hij Josie weer in zijn armen kon nemen.

Josies gezicht verhardde. ‘Als die nazi’s in jullie boomgaard zijn, kom ik misschien wel langs met papa’s geweer om ze uit de bomen te schieten.’ Het licht zwaaide rond en haar ogen glommen. ‘Dat zou Benny mooi vinden.’

Het was ver na middernacht toen Kate weer in de eikenboom klom in het licht van miljoenen sterren. Binnen kleepte ze zich voor het open raam uit en ging toen naakt op haar laken liggen. Na de verhitte fietstocht naar huis voelde de koele nachtlucht op haar huid prettig aan.

Een tijdje later schrok ze wakker. Een paar ogen staaarde haar aan. Het was geen nieuwe droom – hij hoorde bij het geritsel van takken, wasberen in de boom of herten in de struiken beneden – maar nu waren het de ogen van nazigevangenen. Loerend, lachend.

Een lichtstraal gleed over het plafond en verdween. Ze huiverde en trok het dek omhoog.